

Prof. PhDr. A. HERETIK, CSc.:
FORENZNÁ PSYCHOLÓGIA
PRE PSYCHOLÓGOV, PRÁVNÍKOV, LEKÁROV
A INÉ POMÁHAJÚCE PROFESIE

Tretie, prepracované a doplnené vydanie
Eurokodex, Bratislava, 2010

Úvodom treba povedať, že ide o tretie vydanie diela, ktoré je štruktúrou a rozsahom v našich podmienkach nevídaný odborný a v širšom kontexte aj kultúrny počin. Prof. Heretik je iste plne povolaný svojou predchádzajúcou kvalifikáciou k takému počinu. Kniha obsahuje kapitoly, ktoré sú zaujímavé a informatívne pre profesionálov – podľa podtitulu v rôznych oblastiach. Má aj úlohy v pregraduálnom a postgraduálnom vzdelávaní. Predkladané dielo má tradičné dve časti: všeobecnú a špeciálnu.

V *prvej časti – všeobecnej* sú tradičné úvodné kapitoly venované histórii, systematike a predmetu forenznej psychológie. Tretia kapitola podáva prehľad štruktúry právnych noriem u nás. V tejto kapitole je aj veľmi inštruktívna podkapitola venovaná úlohe psychológa ako znalca, ako aj podkapitola upriamujúca pozornosť na etické problémy znelectva.

Teoreticky fundovaná je štvrtá kapitola venovaná teóriám delikvencie. Vyvážene informuje o biologických, sociologických a psychologických teóriách delikvencie. Autor sám sa viac kloní k polyetiologickému vysvetleniu delikvencie.

Piata kapitola je venovaná psychológii uplatňovania práva (psychológia výsluchu, výpovede, rekonštrukcie, súdneho konania a pod.). Okrem úvodných teoretických poznámok stojí na početných osobných skúsenostiach autora. Nová je autorova kazuistika skupiny príslušníkov polície, ktorí vytvorili organizovanú zločineckú skupinu. Nová je tiež kapitolka o znaleckom posudzovaní vierohodnosti výpovede aj s inštruktívnou kazuistikou. Ďalšia (šiesta) kapitola nazvaná Psychické determinanty sociálneho zlyhania je vlastne súhrnom základných informácií o jednotlivých funkciách psychiky a jej psychopatológii.

Posledná kapitola všeobecnej časti je venovaná vývojovým aspektom vo forenznej psychológii, popisujú sa jednotlivé etapy vývoja ľudského individua. Aj v tejto kapitole text ilustrujú vhodne vybrané kazuistiky.

Špeciálna časť v troch kapitolách tvorí obsahovo i rozsahom jadro knihy. Jedna kapitola sa venuje jednotlivým psychickým poruchám, druhá problematike závislostí a tretia sexuálnym poruchám. Štruktúrou tieto tri kapito-

ly kopírujú platnú klasifikáciu psychických porúch a chorôb. Nozologické jednotky sú ilustrované vhodne vybranými kazuistikami. V ôsmej kapitole je novo usporiadaná subkapitola o poruchách osobnosti doplnená novými kazuistikami. Kapitola (9) s informáciami o závislostiach je primerane charakteru knihy rozsiahla a podrobná (20 strán), je vhodne ilustrovaná 6 kazuistikami forenzne psychologického aj psychiatrického posudku. Treba vyzdvihnúť, že v tejto kapitole o závislostiach autor doplnil aktuálne údaje o psychostimulanciách a kanabinoïdoch. Nová je aj kazuistika ilustrujúca patologické hráčstvo. 10. sexuologická kapitola je tiež primerane obsiahla a informatívna. Všetky tieto 3 kapitoly majú inovované odvolávky na aktuálny trestný zákon.

V špeciálnej časti samozrejme nemôže chýbať kapitola venovaná agresológii. Autor s prehľadom informuje o základných teoretických východiskách. Predkladá nový teoretický model agresie (Anderson a Bushman), ktorý má všeobecnejšiu platnosť. Opäť je to kapitola, ktorá nutne je zaujímavá a potrebná pre každého psychológa, ale aj psychiatra. Väčšia časť je orientovaná na prax hodnotenia násilných trestných činov (vražda, vražda novorodenca, ublíženie na zdraví, ale aj samovraždy). Súčasťou kapitoly sú aj výsledky vlastného výskumu v tejto oblasti. Opäť sú tu odvolania na kriminogénne aspekty konzumu alkoholu a drog.

12. kapitola sa orientuje na transkultúrne problémy posudzovania, predovšetkým sa zaoberá osobitosťami rómskeho etnika. Na záver sú aj skúsenosti s posudzovaním cudzincov.

Úplne novou je 13. kapitola. Zaoberá sa forenznou psychológiou organizovaného zločinu. Ide o tému, ktorá v našom písomníctve nebola zatiaľ tak dôsledne spracovaná. Zaujímavý je už úvodný exkurz do histórie organizovaného zločinu.

Posledné tri kapitoly predstavujú už vysoko špeciálne problémy na hranici psychológie, kriminológie i sociológie (viktimológia, penitenciárna a postpenitenciárna starostlivosť, prevencia delikvencie).

Záverom môžem s radosťou konštatovať, že ide o vysoko odborne napísaný text s presnými a rozsiahlymi citáciami (asi 450 citácií je v súpise použitej literatúry). Pritom je text plne čitateľný a zaujímavý. Autor cituje vyvážené zahraničnú i domácu odbornú literatúru. Treba vyzdvihnúť, že v tomto vydaní autor na mnohých miestach doplnil aktuálnu novšiu literatúru. Každá kapitola je prehľadne členená. Na záver kapitoly je vždy krátky súhrn aj graficky zvýraznený. Text je na niekoľkých miestach doplnený vhodne vybratými ilustráciami a obrázkami.

Na záver je pripojený súpis literatúry, anglický súhrn, ako aj menný register, čo zvyšuje užívateľskú hodnotu knihy.

Ide o veľmi hodnotné dielo, dve predchádzajúce vydania si našli veľmi rýchlo svojich čitateľov. Knihu iste uvítajú psychológovia, psychiatri a právnici, ale aj príslušníci iných príbuzných profesií. Posudzovanie závislostí iste zaujme aj adiktológov.

Prof. MUDr. Vladimír Novotný, CSc.